

СЛУЖЕБНОТО ПРАВИТЕЛСТВО МОЖЕ ДА РЕВИЗИРА ПЛАНА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ

- Ако иска промяна на Плана за възстановяване и устойчивост, Служебното правителство трябва да започне активна комуникация с Европейската комисия.
- Ограничаване на възможностите за корупция, премахване на лоши проекти и подобряване на тези, които са необходими – трите основни задачи.
- Без Екологична оценка и Оценка за съвместимост, ПВУ е в риск да не бъде приет от Комисията.

Президентът Радев даде публична заявка за промени в Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на България, настоявайки да се вземат предвид направените от граждански и професионални асоциации „множество рационални предложения“. Въпросът вече не е дали, а колко, в какви граници служебното правителство може да направи промени, без да забави подаването на ПВУ за финална оценка от страна на Европейската комисия и утвърждаването му от Европейския съвет?

Ясно е, че за срока на своя живот, служебното правителство **не би могло** да извади напълно нов план, с изцяло променена философия. Първо, защото част от администрацията, която е работила по плана, все още е лоялна на ГЕРБ и второ – защото Еврокомисията няма да погледне с добро око на един чисто нов текст, който не е бил дискутиран с нея.

Правителството **не може** да си позволи и да приеме нови предложения, които бламират основите на политиката „Следващо поколение: ЕС“, особено по отношение на „зеления преход“. А такива предложения има, ще спомена само идеята за проект за улавяне на CO₂.

За съжаление, това правителство по обективни причини **не може** да включи в ПВУ използване на средства от заемния прозорец на Механизма за възстановяване и устойчивост, но **може** да създаде експертна работна група, която да създаде основата за такова включване от следващо редовно правителство.

И все пак правителството **може** да направи много.

Най-напред то е задължено да изпрати ясен сигнал до Европейската комисия, че е решено сериозно да направи подобрения в плана и да влезе в ежедневен диалог както със службите на Комисията, така и с онези български експерти и организации, които имат знанията и добронамереността да предложат такива промени, че ПВУ да

Проектът "Граждани и експерти за прилагане на зелените закони," се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. www.activecitizensfund.bg

проработи за възстановяване на България от кризата на основата на двата европейски стълба: „зеленият преход“ и „дигиталната икономика“.

Успоредно с изпращането на този сигнал, правителството, **в лицето на МОСВ**, трябва да спазва законността и да стартира процедурите по Екологична оценка на плана по реда на Глава шеста, Раздел II на Закона за опазване на околната среда и Оценка за съвместимост по реда на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

На второ място правителството може да се опита да премахне корупцията в най-големите проекти – тези за енергийна ефективност, транспорт, хидромелиорации. Големи корупционни бомби по линия на енергийната ефективност са заложили не само в проектите в стълб „Зелена България“, но и в проектите за модернизиране на учебните заведения, болниците, подкрепата за деинституционализацията на грижата за възрастните хора и хората с увреждания и др. Всички тези проекти могат да бъдат значително подобрени чрез предоставяне на конкретна информация за разходите по обекти, прилагането на обосновани и защитими индикативни цени при прозрачна методика за избор на референтните проекти, дефиниране на ясни цели за спестяване на енергия и намаляване на емисиите и др.

На корупция мирише и от проектите, в които са заложили строителни работи със 100% инженеринг. Те изискват специално внимание, защото са свързани и с институционални реформи в структури, в които ГЕРБ съвсем скоро си назначиха удобни управителни органи.

На трето място, правителството може да извади от плана няколко проекта, които освен, че намирисват на финансови машинации, са и несъвместими с целите на самия план или с някои от правилата на ЕС за финансиране на регионите. Тук можем да посочим поне три примера:

- изграждането на газопроводи за ТЕЦ-овете в „Марица изток“ и ТЕЦ „Бобов дол“;
- довършване на Линия 3 на софийското метро;
- странния проект за „зелена мобилност“, който предвижда закупуване на автобуси за градски и междуградски транспорт.

Последния проект, макар и формулиран като „зелен“, всъщност е силно рисков както за корупция (скрита помощ за концесионери на междуградски автобусни линии), така и от екологична гледна точка, поне докато не се намерят убедителни доказателства за това, че автопаркът (автобуси), който ще се закупува, ще бъде с най-високи екологични стандарти.

На четвърто място, правителството може да извади на светло предложенията за структуриране на Националния фонд за декарбонизация (НФД), които са една от най-строго пазените тайни на ПВУ. По наша информация стартът на НФД се отлага за 2023 г., за да може преди това спешно да стартират новите грантови схеми за „лепене на стиропор“, с което ще се заложи серия проблеми пред НФД да прилага финансови инструменти, да привлича донори и да изисква участие на бенефициентите със свои средства. Добре е отсега да започне дискусия за бъдещето на НФД, която да ангажира не само експертите, но и политиците, които ще се борят за гласа на хората на 11 юли. Нека гражданите да чуят преди да гласуват кой как предлага да се намират и харчат милиарди за основната политика на ЕС – декарбонизация на живота и икономиката.

На пето място, правителството може да подобри някои от проектите, които са необходими, но се нуждаят от доразвиване и конкретизиране на добрите предложения в тях. Сред тези проекти са: Повишаване на иновационния капацитет на БАН в сферата на зелените и цифровите технологии, Програма за икономическа трансформация, проекти в социалното включване и здравеопазването, и др.

На шесто място, правителството може да провери адекватността на проектите по отношение на принципа „Да не се нанасят значителни щети“. Зад този невинно формулиран принцип, който мнозина подценяват, се крие бъдещата финансова гилотина, защото според него и като цяло според Регламент 2020/832 (който също носи невинното име „за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088“) ще се определя кои са „зелените“ инвестиции, които ще получават финансиране при по-облекчени изисквания. Погледнато обратно – замърсителите и рисковите бизнеси вече ще получават кредити при по-лоши условия!

За краткия си живот служебното правителство може да свърши достатъчно, за да подобри Плана за възстановяване и устойчивост. Въпрос на политическа воля и експертни знания е това да се случи. За да имаме след два месеца документ, който наистина ще даде основата за провеждането на истински „зелен и дигитален преход“ на България.